

Kolmen uskonnon rakkauskeskustelua Kirjoitusten äärellä

Hanne von Weissenberg & Pekka Lindqvist

Kolmen abrahamilaisen uskonnon edustajat kokoontuivat torstaina 15. lokakuuta 2015 kirkon ulkoasiain neuvoston juutalaisuus- ja islam-työryhmien koolle kutsumana käymään *kuuntelevaa keskustelua Kirjoituksista*. Tämänkertaiseksi teemaksi oli valittu *rakkaus*. Kokoontuminen oli jo seitsemäs tässä kolmen uskonnon yhteisten kokoontumisten sarjassa ja viides, jossa lähestymistapana oli juuri mainittu *kuunteleva keskustelu* (englantilaisittain *Scriptural Reasoning*). Tässä uskontodialogin tavassa ei kuunnella alustuksia siitä mitä kukin uskonto opettaa valitusta teemasta, vaan sen sijaan uskontojen edustajat istuvat alas lukemaan toinen toistensa Pyhiä Kirjoituksia ja kysellen ja kuunnellen astuvat askeleen edemmäs toinen toisensa tuntemisen tiellä.

Suomen juutalaisyhteisöä tapaamisessa edustivat Helsingin juutalaisen koulun opettaja Daniel Weintraub sekä Aharon Tähtinen ja Mikael Zewi Turusta. Daniel Weintraub toi keskustelupiirin luettavaksi Tanakhin eli Heprealaisen Raamatun profeetta-osasta kahden jakson yhdistelmän, jota monikaan ei ensi näkemältä rakkaudesta kertovaksi tekstiksi mieltäisi. 2 Sam1 (luku kokonaisuudessaan) sekä 2 Sam 13:1–22 saivat avata Raamatun epätavallisempia näköaloja päivän teemaan. 2 Sam 1 kertoo hetkestä, jona Daavid saa kuulla kuningas Saulin ja tämän pojan Joonatanin kuolemasta Saulille kuoliniskun antaneelta amalekilaisoturilta itseltään ja kuinka Daavid tämän kuultuaan surmauttaa soturin. Luvun loppuosassa kuullaan Daavidin valituslaulu, jossa hän suree rakkainta ystäväänsä Joonatania. Kolmannen näkökulman rakkauteen toi 13. luvun kertomus siitä kuinka Amnonin rakkaus sisarpuoleensa Tamariin suistuu pidättelemättömäksi himoksi. Tekstien avaamat yllättävät perspektiivit herättivät runsaasti keskustelua rakkauden erilaisista ilmenemismuodoista: Onko Daavidin armomurhaajalle langettama kuolemantuomiokin ilmausta eräänlaisesta rakkaudesta? Saul, joka ei ollut Daavidin ystävä, oli silti Jumalan voitelema ja Daavid suree häntä aidosti. Weintraub avasi varhaisjuutalaisesta selityssperinteestä käsin myös syytä näiden toisiinsa suoraan liittymättömien tekstien yhdistämiselle: Mishnaan sisältyvä Avot-traktaatti käyttää samassa tekstiyhteydessä Daavidin ja Joonatanin rakkautta kuvana jaloimmasta kiintymyksestä, kun taas Amnonin himo Tamariin toimii samaisessa lähteessä esimerkkinä pahasta himosta. Rakkaus muuttuu siinä sairaudeksi.

Kristinuskon pyhän tekstin Uudesta testamentista oli valinnut dosentti Hanne von Weissenberg Kirkko ja juutalaisuus -työryhmästä. Kyseessä oli lähes itseoikeutetusti Jeesuksen keskustelu lainopettajan kanssa ja siihen sisältyvä rakkauden kaksoiskäsky, jonka lainopettaja muotoilee yhdistelemällä Mooseksen kirjojen tekstejä, sekä tätä sanavaihtoa seuraava *laupias samarialainen* -nimellä tuntemamme vertauskertomus (Luuk 10: 25-37). Kertomus tuo esiin rakkauden monet kasvot: kyse ei ole vain romanttisesta rakkaudesta, vaan rakkautta on monenlaisissa suhteissa. Kun rakkauden kaksoiskäsky luetaan yhdessä laupias samarialainen -kertomuksen kanssa, siitä tulee erityisen ajankohtainen. Juuri tällä hetkellä suomalaisessa kontekstissa rakkaus voi olla hyvin konkreettista välittämistä esimerkiksi turvapaikanhakijoista. Rakkaus ei ole vain puhetta vaan myös tekoja, ja rakkautta voi

toteuttaa riippumatta siitä, onko lähimmäisen kanssa samaa uskontoa tai kieltä. Laupiaan samarialaisen esimerkkiä noudattaen Jumalasta voidaan puhua ilman sanoja.

Islamin Pyhän tekstin - yllättäen ei Koraanista vaan auktoritatiivisista Al-Bukharin haditheista - toi Suomen islamilaisen neuvoston puheenjohtaja, imaami Anas Hajjar. Abu Hurairan nimissä kulkeva hadith osoittaa tien, jolla hurskas ja laille uskollinen voi lähentyä Jumalaa, niin että tien lopulla Jumala antaa hänelle rakkautensa. Säädettyjen velvollisuuksien lisäksi Jumalan palvelija, tehdessään vapaaehtoisesti ylimääräisiä hyviä tekoja, pääsee niin lähelle Jumalaa, että tätä yhteyttä kuvataan mystiikan kielellä: Jumalasta ”tulee hänen kuulonsa, jolla hän kuulee, näkönsä, jolla hän näkee, kätensä, jolla hän tekee tekoja ja jalat, jolla hän kävelee”.

Keskustelussa pohdittiin sufilaisen ja kristillisen mystiikan samankaltaisuuksia. Myös kristilliset hengelliset isät ja äidit ovat kautta aikojen puhuneet hengellisestä elämästä tienä ja harjoituksena. He ovat korostaneet, että spiritualiteettiin kuuluu rukouksen ja Jumalan läsnäolossa viipyilemisen lisäksi myös lähimmäisen hyväksi toimiminen. Rukousta, hiljaisuutta ja mystiikkaa ei voi erottaa toiminnasta, jonka tavoitteena on oikeudenmukaisuuden toteutuminen maailmassa jo tässä ajassa. Ajatus lähimmäisen hyväksi toimimisen merkityksestä juuri tämän maallisen elämän aikana on keskeinen myös juutalaisuudessa ja islamissa.

Edellä mainittujen lisäksi keskusteluun osallistuivat piispa Kaarlo Kalliala, Tomi Karttunen, Risto Jukko, Hanna Rissanen, Anni Maria Laato, Anu Heikkinen, Timo Vasko sekä Pekka Lindqvist.